

Datum
2020-11-04

Sida
1 (11)

Riktlinje för bedömning av små avloppsanläggningar

Dnr mbn-2020-584 Antagen miljö- och bygglovsnämnden § 95 2020-12-14

SUNNE | VÄRMLAND

Postadress

Sunne kommun
12. miljö- och byggenheten
686 80 Sunne

Besöksadress

Miljö- och byggenheten
Kvarngatan 6
Sunne

Telefon

0565-160 00 växel

Internet och fax

www.sunne.se
mbn@sunne.se
0565-160 01 fax

Giro och org.nr

744-2684 bankgiro
212000-1843 org.nr

Styrdokument	
Dokumenttyp	Riktlinje
Antaget av med datum och paragraf	Miljö- och bygglovsnämnden 2020-12-14 § 95
Reviderat av med datum och paragraf	
Dokumentansvarig	Miljö- och bygglovsnämnd
Faktaansvarig	Miljö- och bygglovsnämnd
Gäller för	
Giltighetstid	
Tidpunkt för aktualitetsprövning	
Relaterade styrdokument	

Innehåll

Riktlinje för bedömning av små avloppsanläggningar	1
1 Inledning	4
2 Bakgrund	4
3 Miljö-och bygglovsnämndens roll	5
4 Bedömningsgrunder	6
4.1 Skyddsnivå för miljö-och hälsoskydd	6
4.2 GIS-stöd för små avlopp	8
4.3 Rimlighetsavvägning enligt miljöbalkens andra kapitel	8
4.4 Avsteg från bedömning av gällande skyddsnivå	9
4.5 Uppgiftsskyldighet	9
4.6 Tillsynsmyndighetens roll vid val av reningsteknik	10
5 Prioriterade områden i Sunne kommun	10
6 Referenser	11

1 Inledning

Miljö-och byggenheten har arbetat fram riktlinje för bedömningen av små avlopp i Sunne kommun. Denna riktlinje ersätter tidigare riktlinje ”Riktlinjer för hög- och normal skyddsnivå vid anläggande av enskilda avlopp”, MBN §14 2014-02-12. Riktlinjen är inte en bindande föreskrift eller förordning utan ett bedömningsunderlag för och en beskrivning hur kommunen bedömer små avlopp.

Syftet med riktlinjen är att tydliggöra bedömningsgrunden för hur små avlopp handläggs inom Sunne kommun och säkerställa en enhetlig bedömning och handläggning av god kvalitet. Riktlinjen utgår från miljöbalkens bestämmelser med tillhörande föreskrifter (t.ex. de allmänna råden HVMFS 2016:17) samt Havs- och vattenmyndighetens vägledning för prövning av små avlopp (2019-10-02). Lokala förutsättningar vägs in där det behövs och där det är möjligt utifrån lagstiftningens krav.

Riktlinjen berör små avloppsanläggningar, upp till 25 personekvivalenter^{a)}.

I samband med miljö- och byggenhetens ordinarie kvalitetsarbete och internkontroll ingår uppföljning av att vår handläggning följer det som beslutats i denna riktlinje.

2 Bakgrund

Små avlopp räknas som en miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap 1 § i miljöbalken (1998:808) och kan medföra en olägenhet^{b)} för människors hälsa och miljön. Avloppsvatten från ett avlopp som inte är anslutet till det kommunala avloppsnätet eller annan gemensam avloppsanläggning, måste renas i en enskild avloppsanläggning. I Sunne kommun finns det i dag ca 4100 små avlopp.

Med avloppsvatten menas i detta sammanhang bad-, dusch- och tvättvatten (så kallat BDT-vatten eller grävatten) och toalettavatten från vattentoalett (även kallat svartvatten). De flesta små avloppsanläggningar kräver tillstånd från kommunens miljö-och bygglovsnämnd, enligt 13 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899). Några typer av anläggningar, exempelvis anläggningar för rening av BDT-vatten (utan anslutning av WC), kräver skriftlig anmälan till miljö-och bygglovsnämnden. Tillståndspliktiga och anmälningspliktiga avloppsanläggningar handläggs av personal på miljö-och byggenheten med delegation från miljö-och bygglovsnämnden.

Varför måste man rena avloppsvatten? Utsläpp av orenat avloppsvatten kan leda till olägenhet för människors hälsa och miljön på grund av avloppsvattnets innehåll som t.ex. fosfor, kväve, bakterier och virus.

Ur ett hälsoskyddsperspektiv finns risk att orenat avloppsvatten når en grundvatten- eller ytvattentäkt och kan då förorena dricksvatten som kan orsaka fara för människors hälsa. Det kan också medföra att människor och djur blir sjuka om smittämnen sprids till närliggande sjöar och vattendrag där människor t.ex. badar. Påverkan på miljön består i huvudsak av utsläpp av kväve och fosfor som kan orsaka problem med övergödning som i sin tur kan påverka vattenförekomstens ekosystem. Rening av avloppsvatten är därför viktigt för att förhindra smittspridning och för att minska näringsbelastning i hav, sjöar och vattendrag.

^{a)} En personekvivalent (pe) motsvarar den mängd nedbrytbart organiskt material som har en biokemisk syreförbrukning på 70 gram löst syre per dygn under sju dygn (BOD7), 70 g BOD7/person/dygn (Naturvårdsverket, 2017).

^{b)} Enligt 9 kap 3§ i miljöbalken (1998:808) definieras olägenhet på följande sätt: ”Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.”

Det är också ett lagkrav enligt EU:s ramdirektiv för vatten (Vattendirektivet, 2000/60/EG) att arbeta med åtgärder för att säkerställa att kvaliteten i våra vattendrag är och förblir tillfredställande. EU:s vattendirektiv är ett gemensamt regelverk som gäller för alla vattendistrikt i Europa och infördes i svensk lagstiftning 2004 genom Vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Vattendirektivet är därmed styrande för hur vi ska förvalta våra vatten i Sverige.

Sverige är indelat i fem vattendistrikt, varav Sunne kommun är en del av Västerhavets vattendistrikt. För varje vattendistrikt beslutas det vart 6:e år ett åtgärdsprogram som riktar sig till alla myndigheter med en roll i vattenförvaltningen, däribland kommunerna. Åtgärdsprogrammen innehåller åtgärder som syftar till en förbättring av vattenkvaliteten i våra vattendrag. För Västerhavets vattendistrikt (2016-2021) är små avlopp en av fyra åtgärder som kommunens miljö- och bygglovsnämnd (eller motsvarande) ska jobba med inom miljötillsynen. Åtgärden är formulerad ”*Kommunerna ska säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp, genom: a) att ställa krav på begränsade utsläpp av fosfor och kväve där det behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas, b) att prioritera tillsyn av enskilda avlopp för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.*”

Miljö kvalitetsnormerna (MKN) för vatten är bestämmelser om hur kvaliteten i en vattenförekomst ska vara och är med andra ord målet för arbetet med att förbättra en vattenförekomst kvalitet. MKN är grundade på vetenskap och har som syfte att skydda och förbättra, inte försämra kvaliteten i våra vatten. Vattenmyndigheternas statusklassificering beskriver befintlig vattenkvalitet, medans MKN ger den önskade vattenkvaliteten och tidpunkten för när den senast ska vara uppfylld. Det är gapet mellan nuvarande status och MKN som avgör vilka åtgärdskrav som behöver ställas för olika vattenförekomster.

Nämnden ska genom arbetet med tillsyn, enligt åtgärd 1-4 och 5c i Åtgärdsprogrammet 2016-2021 för Västerhavets vattendistrikt (2016), säkerställa att MKN för vatten följs. Arbetet med åtgärderna är ett lagkrav som kommunen är pliktade att utföra. Åtgärd 4 gällande små avlopp har de sista 10 åren uppfyllts i Sunne framförallt genom projektet ”Små avlopp ingen skitsak”.

I dagsläget har Sunne kommun två vattendrag med måttlig ekologisk status på grund av övergödning, det är Ämtan och Björka älv nedströms Björken samt sjön Björken. Av dessa har Björken och Björka älv ett dokumenterat fosforbeting^{a)}. De mest betydande källorna till övergödningen anges vara jordbruk och enskilda avlopp. I VISS^{b)} (Vatten informationssystem Sverige) finns förslag på åtgärder och då nämns bland annat åtgärd av enskilda avlopp. Pågående projektområden inom ”små avlopp ingen skitsak” täcker delar av dessa vattendrag. God status ska nås senast 2027 och arbete för att nå det målet har delvis genomförts.

3 Miljö-och bygglovsnämndens roll

Miljö-och bygglovsnämnden ansvarar för kommunens myndighetsutövning inom bland annat miljö-och hälsoskydd och ska säkerställa att arbetet följer gällande lagstiftning. Miljö-och bygglovsnämnden är tillsynsmyndighet för små avlopp och även tillståndsgivande myndighet i ansökningsärenden för små avlopp. Handläggaren har på delegation från nämnden möjlighet att ta beslut i tillsynsärenden och vid ansökan om tillstånd att anlägga en ny enskild avloppsanläggning.

^{a)} Fosforbeting är det beräknade reduktionsbehovet för fosfor i en vattenförekomst för att nå god status med avseende på näringsämnen.

^{b)} Vatteninformationssystem Sverige är en databas som har utvecklats av vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs-och vattenmyndigheten som ett verktyg i arbetet för att nå bättre vatten.

I tillägg till myndighetsrollen ska handläggaren också vara rådgivande, ge information och service i enlighet med 6 § i förvaltningslagen (2017:900). Det är dock viktigt att inte gå över i rollen som konsult då detta vid senare tillsyn kan leda till en situation där handläggaren kan anses vara jävig enligt §16 i förvaltningslagen. Vid jäv ska man enligt §17 i förvaltningslagen inte ta del i handläggningen av ärendet. I yrkesrollen ingår att bedöma om olika lösningar uppfyller kraven i gällande lagstiftning. Lagstiftningen beskriver funktionskrav som det är möjligt att uppfylla på många sätt vilket är viktigt att tänka på vid rådgivning då vi inte kan kräva eller förespråka en viss teknik om annan teknisk lösning uppfyller samma krav. Som handläggare ska man ge information om vilka faktorer som är viktiga i val av avloppsreningsteknik, vilken skyddsnivå som gäller för den givna fastigheten, vad man ska tänka på när man ska anlägga en ny avloppsanläggning och så vidare. Handläggaren kan däremot inte ge specifika råd om vilken produkt, leverantör, entreprenör eller liknande den sökande bör välja. I den rådgivande rollen är det väldigt viktigt att tydligt förmedla vad som är råd och exempel och vad som är krav. Det är sökandes ansvar att lägga fram dokumentation som visar att ansökt avloppsanläggning uppfyller de krav som gäller under rådande skyddsnivå.

Exempel på handläggares rådgivande verksamhet:

- Vi svarar dagligen på frågor om avlopp via telefon och mejl.
- Via kommunens hemsidor finns det information och länkar vidare till andra bra informationssidor som t.ex. Havs- och vattenmyndigheten. Det finns också blanketter och annat informationsmaterial som behövs när man påbörjar processen med att anlägga en enskild avloppsanläggning.
- Vi tillhandahåller kartor som behövs som bilaga i samband med en ansökan.
- I våra möten med fastighetsägare ute vid tillsyn eller i samband med ansökanprocessen är vi alltid behjälpliga med information gällande skyddsnivå, lämplig placering av en avloppsanläggning på fastigheten med mera. Vi rekommenderar dock aldrig en särskild reningsteknik, produkt eller entreprenör men uppmanar fastighetsägaren/sökanden att prata med och hämta in offerter från flera olika entreprenörer. Vi rekommenderar också att de ska begära referenser från entreprenörerna de kontaktar.
- Vi hjälper till i kommunikationen mellan berörda parter i avloppsärenden vilket oftast är fastighetsägare, entreprenör och vi som tillsynsmyndighet. Det innebär att vi, när det är lämpligt, kontaktar aktuell entreprenör själva för att reda ut frågetecken och detaljer t.ex. kring en produkt. Det kan vara svårt för fastighetsägaren själv att vara den teknisk kunnige och ha möjlighet att svara på detaljerade frågor.

4 Bedömningsgrunder

4.1 Skyddsnivå för miljö-och hälsoskydd

I vår prövning av små avloppsanläggningar använder vi Havs- och vattenmyndighetens vägledning för prövning av små avlopp (2019-10-02). Denna vägledning är utarbetad med grund i de allmänna råden (HVMFS 2016:17) och bestämmelser i förordningen om miljöfarlig verksamhet (1998:899) och miljöbalken (1998:808) som rör små avloppsanläggningar. Vägledningen ger råd om hur vi ska tillämpa lagstiftningen kring små avlopp och är en beskrivning av hur tillsynsvägläddande myndighet anser att man kan uppfylla kraven i lagstiftningen. I råden tas bland annat kunskapskrav, lokaliseringar, kretslopp och hushållning, skötsel och dokumentationskrav upp. Sunne kommuns arbete med små avlopp grundar sig på dessa råd. Bedömningar görs i varje enskilt fall utifrån naturliga

förutsättningar, risken för olägenhet^{a)}, rimlighetsavvägning^{b)}, detaljplaner, beslutade verksamhetsområden för vatten och avlopp samt föreskrifter för vattenskyddsområden.

För att avgöra vilka krav som ska ställas i ett enskilt ärende utgår vi ifrån om det är normal eller hög skyddsnivå^{c)} för hälso- respektive miljöskydd. Denna bedömning görs med grund i uppgifter i VISS, länsstyrelsernas GIS-stöd för små avlopp, lokala omständigheter såsom t.ex. närhet till sjö/vattendrag, dricksvattentäkter, grundvatten, markförhållanden, skyddade områden, hänsynsreglerna och rimlighetsprincipen i miljöbalkens 2 kap.

Vid **normal skyddsnivå för miljö** ställs följande krav på avloppsanläggningen:

- Avloppsanläggningen ska uppnå minst 90 % reduktion av organiska ämnen (mätt som BOD7 eller BOD5).
- Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 70 % reduktion av fosfor (tot-P)^{d)}.
- Avloppsanläggningen ska göra det möjligt att återvinna näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter.
- Åtgärder ska genomföras för att minimera risk för smitta eller annan olägenhet för djur.

För att uppfylla kraven på **hög skyddsnivå för miljö** måste avloppsanläggningen utöver kraven som gäller för normal skyddsnivå även uppfylla följande kriterier:

- Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion av fosfor (tot-P).
- Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 50 % reduktion av kväve (tot-N)^{d)}.

Vid **normal skyddsnivå för hälsoskydd** krävs det att avloppsanläggningen inte medverkar till en ökad risk för smitta eller annan olägenhet genom förorening av t.ex. dricksvatten, grundvatten eller badvatten. Om det finns risk för att avloppsanläggningen kan påverka närliggande badplatser eller dricksvattentäkter bedömer vi att hög skyddsnivå för hälsoskydd bör gälla. Hög skyddsnivå innebär oftast någon form av åtgärd eller smittskyddsbarriär så som t.ex.

- Ändra eller anpassa placering av utsläppspunkt och på så sätt minimera riskerna för människors hälsa.
- Efterpolering^{e)} av det renade avloppsvattnet i exempelvis en markbädd eller liknande.
- Efterpolering av det renade avloppsvattnet med t.ex. ozon, UV-ljus, pH-höjning eller annan desinfektionsteknik.
- Separat hantering av fekalier, t.ex. genom BDT-anläggning i kombination med slutna tank, torrtoalett eller liknande.

^{a)} Med olägenhet menas i detta sammanhang oönskad påverkan från eller besvär av en avloppsanläggning.

^{b)} Vid bedömning av ett avlopp ska man ta särskild hänsyn till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsåtgärder jämfört med kostnaderna.

^{c)} Med hög respektive normal skyddsnivå avses de kravspecifikationer med avseende på anläggningars prestanda som Naturvårdsverket anger i de allmänna råden.

^{d)} Tot-P och Tot-N inkluderar både partikulärt och löst P och N.

^{e)} Med efterpolering menas ett extra reningssteg som ger en förbättrad rening.

4.2 GIS-stöd för små avlopp

Länsstyrelsernas GIS-stöd för små avlopp är ett kartstöd som syftar till att skapa förutsättningar för en rättvis, rättssäker och en nationellt likriktad bedömning av skyddsnivå. Det består av tre kartor som beskriver risk för påverkan från belastning från fosfor, kväve och hälsoskydd. Kartorna har tagits fram genom riskvärdering av de kriterier som ingår i bedömningen av hög skyddsnivå, utifrån miljö kvalitetsnormer för ytvatten samt en retentionsfaktor som är en viktig faktor vid bedömning av påverkan från små avlopp. För alla de tre kartlagren (fosfor, kväve och hälsoskydd) finns det ett antal bakomliggande kartskikt som t.ex. kartor på lokal retentionspotential^{a)}, geologisk risk, skyddade områden och jordarter.

Detta GIS-stöd är det viktigaste verktyget i vår bedömning av skyddsnivå för miljö- och hälsoskydd, i tillägg till en bedömning av lokala förutsättningar som görs ute på plats när vi gör besök på aktuell fastighet. Avgörande faktorer för bedömning av hög skyddsnivå för hälsoskydd är risken för påverkan av dricksvattentäcker och badplatser. Medan det för bedömningen av hög skyddsnivå för miljö är vattenrecipientens^{b)} (ytvatten eller grundvatten) statusklassning (fosfor- och/eller kvävebeting).

4.3 Rimlighetsavvägning enligt miljöbalkens andra kapitel

Enligt Miljöbalkens (1998:808) allmänna hänsynsregler i 2 kap. 7 § ska en rimlighetsavvägning göras där särskild hänsyn ska tas till nyttan av åtgärder och försiktighetsmått jämfört med kostnaderna. Det står vidare att ”Trots första stycket ska de krav ställas som behövs för att följa 5 kap. 4 och 5 § Lag 2018:1407.” Det är en hänvisning till 5 kap i miljöbalken som berör miljö kvalitetsnormer och miljö kvalitetsförvaltning som beskrevs i stycke 2 Bakgrund.

I gällande lagstiftning och föreskrifter finns det krav på slamavskiljning och ett efterföljande reningssteg. Detta uppfylls som oftast genom installation av en slamavskiljare och efterföljande markbaserad rening som t.ex. en markbädd. Alternativt sker slamavskiljning och efterrenning i samma anläggning som t.ex. i ett minireningsverk. Det finns ytterligare fler alternativ att välja så en fullständig redogörelse för samtliga kan inte beskrivas här. Att frånga lägsta krav i lagstiftningen om slamavskiljning och efterföljande rening innebär i förlängningen att egna lokala regler för avlopp skapas i Sunne vilket inte är rättssäkert. Lagstiftningen anger här som utgångspunkt vad som kan anses vara rimligt att kräva enligt 2 kap. 7 § miljöbalken vad gäller rening av avloppsvatten. Genom krav i gällande lagstiftning har en rimlighetsavvägning redan gjorts på generell basis där man har kommit fram till att det ur ett kost-nyttoperspektiv är rimligt att kräva minst normal skyddsnivå på avloppsanläggningar (med vissa undantag) och att det därför är rimligt att kräva att en avloppsanläggning generellt ska uppfylla lagkraven.

Vad som är ekonomiskt rimligt ingår i den bedömningen vi gör i vår handläggning av små avlopp. Utgångspunkten vid en sådan bedömning är vad en genomsnittlig verksamhetsutövare, i detta sammanhang fastighetsägaren, kan anses klara ekonomiskt. Det är inte en bedömning i varje specifikt ärende vad varje enskild fastighetsägare anses klara av, utan vad gruppen fastighetsägare som verksamhetsutövare kan anses klara ekonomiskt. Att en fastighetsägare inte har råd att åtgärda sin avloppsanläggning är inget skäl för tillsyns- och tillståndsgivande myndighet att frånga krav i lagstiftningen. Det finns inget lagrum att tillämpa för en sådan typ av ”dispens”.

^{a)} Lokal retentionspotential är en beräkning av risken att fosfor når ytvatten inom ett delavrinningsområde och är en sammanvägning av hydrologisk och geologisk risk. Dessa risker beror bland annat på terräng, jordart, jorddjup.

^{b)} Med vattenrecipient eller recipient menas det vattendrag eller grundvatten som avloppsvattnet leds till.

Som myndighet jobbar vi dock alltid enligt principen att inte kräva in uppgifter som inte är nödvändiga för bedömning av ärendet. Som exempel kan nämnas grundvattenutredningar. Utredningar av olika slag innebär kostnader för fastighetsägaren och finns tillräckligt med underlag för bedömning och beslut kräver vi inte att ytterligare utredningar görs.

Fastighetsägare är fri att välja vilken anläggning man vill och på marknaden göra efterforskningar om kostnadsnivå utifrån de krav på skyddsnivå som är ställda från myndighetens sida så länge funktionskraven uppnås. Kostnaden för en given ansökt produkt är ingen uppgift som begärs in vid handläggning av ärenden och är därmed inget som ingår i vår bedömning. Vi gör däremot alltid en bedömning av om det i ett givet fall är rimligt att ställa ett krav om att åtgärda en avloppsanläggning, att begära en utredning av markförhållanden, att kräva en placering av en avloppsanläggning som medför högre kostnad och så vidare. I vår handläggning ställer vi generellt inte högre åtgärdskrav än det föreskrifterna kräver som lägsta nivå.

Det finns utrymme för enskilda bedömningar när krav på skyddsnivå avgörs, vilket i nästa steg kan påverka kostnaden vid val av anläggning. Som beskrivits ovan följs Havs- och vattenmyndighetens vägledningsmaterial (samt viss gammal vägledning från naturvårdsverket) vid handläggning och tillsyn av avlopp. En vägledning är per definition ett dokument från den statligt ansvariga myndigheten som beskriver lämpligt tillvägagångssätt för att uppfylla gällande krav i lagstiftning. Det är alltså myndighetens tolkning av hur lagstiftningen kan uppfyllas. Det är inget tvingande dokument och bedömning ska alltid göras från fall till fall.

Hur vi i handläggningen bedömer krav på hög alternativt normal skyddsnivå beskrivs under rubrikerna 4.1, 4.2 och 4.5. Under rubrikerna ”Avsteg från gällande skyddsnivå” och ”Uppgiftsskyldighet” finns exempel på rimlighetsavvägningar som görs från fall till fall. Det förekommer årligen ärenden inom kommunen där det bedöms orimligt att i nuläget ställa krav på upprustning av befintligt avlopp på grund av framförallt låg belastning som exemplifieras nedan.

4.4 Avsteg från bedömning av gällande skyddsnivå

Det kan under vissa omständigheter vara motiverat att ställa lägre krav än normal skyddsnivå, så som t.ex. att

- recipienten inte är eller riskerar att bli negativt påverkad av övergödning
- den sammantagna belastningen på recipienten är liten
- det inte handlar om en naturligt näringsfattig recipient då de är känsliga även för små tillskott av näringsämnen.
- det gäller ett mycket glesbebyggt område

4.5 Uppgiftsskyldighet

Det kan under vissa omständigheter vara rimligt att istället för att vi ställer krav på en bristfällig avloppsanläggning besluta om uppgiftsskyldighet^{a)} och att det skrivs in i Lantmäteriets fastighetsregister att avloppsanläggningen är bristfällig.

a) Uppgiftsskyldighet betyder att fastighetsägaren har en plikt att informera myndigheten vid ändrade förutsättningar som t.ex. försäljning av fastighet, ändrad belastning.

Denna bedömning görs med grund i följande punkter och gäller endast så länge förutsättningarna för bedömningen är desamma som när bedömningen gjordes:

- Belastningen från avloppsanläggningen. Totala antalet personer i hushållet/hushållen som belastar anläggningen får inte överstiga 1 person.
- Recipientens känslighet. För att bedöma det utgår vi som tidigare nämnts från uppgifter i VISS.
- Olägenhet för människors hälsa, djur och miljön ska inte uppstå. Om avloppet t.ex. släpps i en beteshage för djur eller vid en badplats behöver det sannolikt åtgärdas även om det bara belastas av en person.

Förtydligande exempel:

- En avloppsanläggning utan slamavskiljande funktion (enkammarbrunn istället för trekammarbrunn) uppfyller inte ovannämnda kriterier då avloppsvattnet, inkluderat slammet, går direkt ut i närmiljön och ger stor risk för negativ påverkan på människors hälsa, djur eller övriga miljön.
- En fastighet med en avloppsanläggning som består av en trekammarbrunn och en efterföljande markbädd. Det saknas T-rör i slamavskiljaren och det finns tydliga tecken på näringsläckage kring anläggningen. Anläggningen belastas av en äldre person och det finns inget krav om att minska fosforhalten i närmsta vattendrag. I området kring avloppsanläggningen finns tecken på näringsläckage något som tyder på att anläggningens reningsfunktion inte uppfyller dagens krav. Det kan dock inte dokumenteras någon omedelbar olägenhet. I ett sådant tillfälle kan det vara acceptabelt att besluta om uppgiftsskyldighet och att det skrivs in i fastighetsregistret.

4.6 Tillsynsmyndighetens roll vid val av reningsteknik

Som beskrivet ovan är det många reningstekniker som uppfyller ett funktionskrav ställt med stöd i gällande lagstiftning. Som handläggare av tillståndsansökan om ny avloppsanläggning och som tjänsteperson vid miljö- och byggenheten förhåller vi oss neutrala vad gäller ny eller gammal reningsteknik, tillverkare och fabrikat så länge sökande kan visa att anläggningen uppfyller lagstiftningens krav. Det kan dock för många ge en extra trygghet att välja väl beprövade reningstekniker när de ställs inför kravet att de måste åtgärda sin avloppsanläggning.

Vårt ansvar är att pröva tillstånd och bedriva tillsyn utifrån gällande krav i lagstiftningen. Att bistå och vara en drivande part i framtagande av ny teknik för avloppsområdet är inte ett ansvar som vilar på tillsynsmyndigheten, det ansvaret åligger andra aktörer i samhället. Att t.ex. bevilja tillstånd för en anläggning med ny teknik där sökande inte kan visa att anläggningen uppfyller lagstiftningens krav på rening, är ett arbetssätt där tillsynsmyndigheten skulle gå ut över sina befogenheter. Vi har som kommunal tillsyns- och tillståndsmyndighet inte mandat att frångå krav i lagstiftningen genom att ge tillstånd till en anläggning som inte uppfyller gällande krav. I förlängningen skulle det leda till att egna lokala regler skapas i Sunne vilket inte är rättssäkert.

5 Prioriterade områden i Sunne kommun

Miljö- och byggenheten deltog i projektet ”Små avlopp ingen skitsak” år 2010 vilket då var ett nationellt projekt initierat av Naturvårdsverket. När det nationella projektet avslutades fortsatte vi lokalt i Sunne med samma arbetssätt och har fram till 2017 startat sju projektområden för små avlopp. Projektområden (t.ex. Björka älv nedströms sjön Björken, Björken, Ämtan, Lerälven och Stöpaälven)

blev valda utifrån då kända problemområden för övergödning och hälsoskydd och totalt 1203 fastigheter ingår i dessa projektområden. Arbetet i projektområdena är fortfarande pågående.

Nämnden ska genom arbetet med tillsyn, enligt åtgärd 1-4 och 5c i Åtgärdsprogrammet 2016-2021 för Västerhavets vattendistrikt (2016), säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs. Åtgärd nr 4 berör små avlopp och ställer krav på att kommunerna ska säkerställa minskade utsläpp från små avlopp. Detta har de sista 10 åren uppfyllts genom framförallt projektet ”Små avlopp ingen skitsak”.

Under de senaste 10 åren har Sunne haft en upprustningstakt på enskilda avlopp som ligger runt ca 3% vilket ligger i nivå med Sveriges nationella takt för upprustning. Åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt ställer enligt åtgärd 4 inget krav på hur hög upprustningstakt som måste hållas i varje kommun, utan enbart att frågan ska prioriteras.

Områden som i framtiden kommer prioriteras i arbetet med att begränsa de enskilda avloppens påverkan på vattendrag kommer väljas utifrån då tillgänglig information i VISS, åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt, samt lokalkännedom om särskilt utsatta områden gällande hälsoskydd så som t.ex. badplatser.

Vart 6:e år revideras åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt och statusklassningen i VISS. Detta betyder att områden som behöver prioriteras i vår tillsyn inte är statiska, behovet kan ändras över tid. I denna riktlinje bör möjligheten lämnas öppen för miljö- och bygglovsnämnden att rikta avloppstillsynen till områden där den gör mest effekt utifrån uppdaterad och aktuell information. Därför föreslås inga nya prioriterade geografiska områden utöver det som nämnts ovan.

6 Referenser

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899)

Förvaltningslag (2017:900), 2017-09-28, Justitiedepartementet L6

Förvaltningsplan 2016-2021 Västerhavets vattendistrikt, 2016, Vattenmyndigheten Västerhavet och Länsstyrelsen Västra Götalands Län.

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållsspillvatten (HVMFS 2016:17), 2016-05-18, Havs- och vattenmyndigheten.

Miljöbalken (1998:808), 1998-06-11, Miljö- och energidepartementet

Vägledning för prövning av små avlopp, 2019-10-02, Havs- och vattenmyndigheten.

<https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/sma-avlopp/provning-av-sma-avlopp/vagledning-for-provning-av-sma-avlopp.html>